

Kulturarbeiderne i Tyskland har skrevet et manifest som er en fortvilt tilstandsrapport.

Maskert som middelklasse

KOMMENTAR

KARIN HAUGEN

Få bøker får en så direkte innvirkning som Richard Floridas bok «The Rise of the Creative Class», som har blitt lest og brukt av både byplanleggere i USA såvel som fylkesordførere i Trøndelag. Han argumenterer her for at kultur og menneskelig kreativitet er en nøkkel til økonomisk vekst, og at teknologi, talent og toleranse er avgjørende for at regioner tiltrekker seg næringsliv og innbyggere. Hans fengende begreper for å måle dette («Homoindeksen»), «Bohemindeksen») antyder oppskriften: En rett mikse mennesker og en politisk styrt satsning på det som i det minste er maskert som mjuke middelklasseverdier.

I Hamburg har kunstnere lite til overs for Floridas linje. Like før jul skrev flere tusen kunstnere, musikere, forfattere og andre kulturarbeidere under på et manifest som tydelig protesterer mot at de skal holdes gisler for en økonomisk utvikling som vil brande og forme byen. Teksten veksler mellom fortvilt tilstandsrapport, krass ordbruk og politiske analyser.

Med et vink til Marx, klager de over at det går et spøkelse over Europa: Richard Floridas teorier. Men kunstnerne nekter å snakke om byen i branding-termer. Dette er ikke bare et prinsipielt ubehag, det er et gjennomtenkt standpunkt til en politisk strategi med konsekvenser: Bykjernen renses for dem som ikke har økonomisk stamina til å bo og virke der. Med det ryker eldre, innvandrere og fattige ut, til utkan-ten av byen. Manifestet forteller også om en viss beskjæmmende skjevhet i tilbud og etterspørsel:

Enorme mengder kvadratmeter med kontorlokaler står tomme, samtidig som antallet boliger med sosial profil kommer til å halveres innen ti år.

Ironisk nok kommer heller ikke kunstnerne godt fra det under det nye regimet. Støtteordningene er fremdeles skjøre, og nå kommer de til å måtte flytte, fordi det blir stadig dyrere i bykjernen. Resultatet? En kulturfri investorbys av stål og betong, advarer kulturfolket i manifestet. Da gjør det kanskje bare vondt verre at det foreligger planer for et slags kreativt råd hvor man som ung kunstner kan henvende seg for å få hjelp til husleia hvis man kan bevise at det er «av ytterste viktighet og

relevans for Hamburg som en kreativ sone».

Her setter vi ned foten, skriver

kulturarbeiderne. Slik vil vi ikke brukes. De kommer fra fuktige kjellere, slitne lokaler, billige husvæer, hvor de har bygd opp og drevet sin kultur, uavhengig av velsignelse fra en altoverskyggende brandingplan. Manifestet avsluttes med at de krever sin rett til byen som by, som *community* – sammen med alle andre innbyggere i Hamburg som nekter å være en faktor i økonomisk byplanlegging.

I Norge rår det kulturhusfeber, hvor signalbygg planlegges i en rekke byer: Bjørnsonhuset i Molde, opera- og kulturhus i

Kristiansund, et nytt kulturkvartal i Bodø (som «skal få operahuset i Sydney til å blekne», ifølge ordfører Odd Tore Fygle), kulturhuset Kilden i Kristiansand, eller det nye konserthuset i Stavanger. I tillegg ønsker man seg litteraturhus i Bergen, Odda, Stavanger, Trondheim, Grimstad, Bryne, Tromsø og Lillestrøm.

Ideen om å satse på kultur er det ikke noe i veien med – men eksempelet Hamburg er en advarsel om å bruke kultur av hypotetisk-økonomiske årsaker. Likevel er det oppløftende – når politikere bruker kultur som et vikarierende motiv slår det tilbake på dem selv, når den kreative klassen reiser seg i protest.

karin.haugen@klassekampen.no

Et trygt grunnlag

– Hva må jeg vite om Gaute Heivoll?

– Jo, nå skal du høre. Han er født i 1978 – ja, jeg har printet ut fra Wikipedia, skjønner du – i Finland like utenfor Kristiansand. Heivoll er bygdegutt, og det preger forfatterskapet hans. Han debuterte i 2002 med korttekstsamlingen «Liten dansende gutt» og har hatt en *veldig* utvikling. Han har allerede et rikt og vekslende forfatterskap bak seg. Romaner, novellesamlinger, en diktsamling – den kom ikke overraskende om man kjenner hans språk – og en barnebok. Gutten er knapt trede år! Jeg er også i daglig nærkontakt med forfatterskapet. Jeg snakker i gåter nå. Det kommer vi tilbake til.

– **Når la du merke til Heivoll?**
– Straks, da han debuterte. Han utmerket seg, ikke minst *språklig*. Han hadde og har, sterke billedskapende evner. Det er så *visuelt*, så *sett*. Man leser ikke Heivolls tekster; man *opplever* dem.

– **Han er i mange sjangre?**
– Og behersker dem alle, til og med barneboka! Den er gripende, bare spør barne-

barna mine! Han er uforutsigbar, og kan gå fra den varest poesi til det grufulle i torturkjelleren. Ta den siste romanen, «Himmelarkivet». Den handler om Louis Hogganvik som blir arrestert

forsto mye. Heivolls generasjon forstår mer. Merk deg at alle som har fått Tarjei Vesaas' debutantpris på 00-tallet – med Carl Frode Tiller som unntak – har gått på skriveskole. Der lærer de at det å skrive er så vanskelig at det praktisk talt er umulig. Har man lært dette, er man ferdigutdannet forfatter. Heivolls generasjon

består ikke av gauper som kommer stormende ut av tjukke skauen. Den består av forfattere som bedre enn tidligere generasjoner vet hva den gjør.

– **Men så var det denne nærkontakten du snakket om!**

– Ja! Jeg har alltid brukt PC, men i sommer skiftet jeg til å skrive på A5-blokker med rollerpenn. Under dem legger jeg «Himmelen bak huset» av Gaute Heivoll, barneboka fra 2008. Etter at jeg hadde lest den ut for barnebarna i sommer brukte jeg den som underlag for alt jeg skriver. Jeg skriver ovenpå Gaute Heivoll, og det er et trygt grunnlag.

MGL

GENERASJONSKIFTE

Bokmagasinet ber etablerte forfattere tipse om sine favoritter blant de unge, lovende:

Denne uka:
Hans Herbjørnsrud og Gaute Heivoll

av Gestapo, og i ni dager torturert så bestialsk at han ikke klarer å leve lenger. Han svelger biter av madrassen og begår selvmord. Denne skjebnen går Heivoll inn i. Romanen veksler mellom fiksjon og dokumentasjon og er også en metaroman om sin egen tilblivelse. Heivoll skrev romanen i «Arkivet» der torturen foregikk.

– **Hva tenker du om Heivolls generasjon?**

– Den er ekstremt sterk og vil fort komme til å skyggelegge de aller fleste navn i dagens lyrikk og prosa. Om jeg skulle si noe samlendende måtte det være at Heivolls generasjon er minst like reflektert som Profilgenerasjonen og kretsen rundt Jan Kjørstad på 80-tallet. De

FOLKELESNING

Klassekampen spør folkebibliotekene hva som blir lest. Denne uka: De ti siste utlånte romanene ved Longyearbyen bibliotek ved barne- og ungdomsbibliotekar Monica Hansen.

1. Dennis Smith: «Miraklene i Santo Fico»
2. Isabel Allende: «Åndenes hus»
3. Anne B. Ragde: «Nattønske»
4. Unni Lindell: «Orkestergraven»
5. Unni Lindell: «Honningfellen»
6. Henning Mankell: «Morder uten ansikt»
7. Bo Holmberg: «Hvem skal jeg velge»
8. Marik Halter: «Abrahams bok»
9. Cornelia Funke: «Blekkhjerte»
10. Darren Shan: «Blodbeist: Slipp monsteret løs»

– **Tar det lengre tid å bestille en bok fordi den må helt til Svalbard?**

– Nei, har man faste avtaler med leverandører, så går det bra. Vi ligger langt nord, men har mye på fjernlån og høy utlånsprosent.

– **Det er mange lesere på Svalbard?**

– Ja, vi er rundt 2.000 i Longyearbyen, og fra 2008 til 2009 økte antall aktive lånere fra 851 til 950, så nesten halve befolkningen kommer hos oss. Mange her har god økonomi og vil kjøpe bøkene sine selv. Men de kommer til oss når hyllene hjemme er fulle.

VI NOTERER ...

... at vi ikke får lest nok. I en studie utført ved University

of Sussex, kommer det fram at det å lese en bok var den suverene vinneren blant vanlige avslappingsmetoder som å høre på musikk, gå seg en tur, etc. Forsøkspersoner som leste i seks minutter opplevde 68% reduksjon i stressnivået sitt. Vi i Bokmagasinet har et noe mer anstrengt forhold til leseglede, og brygger på bokfor-skyldt magesår.

... at «Min kamp» blir utgitt på tysk. Da mener vi ikke Karl Ove Knausgårds romanverk, men Adolf Hitlers ideologiske manifest fra 1925.

Dette vil nok overraske de fleste som kjenner Tyskland, der boka er forbudt. Men i 2015 utløper copyrighten, og dette åpner for at en gruppe historikere kan utgi teksten, i en kommentert utgave. Alle nygifte tyskere fikk i sin tid et eksemplar av boka. Men stor spredning vil ikke nyttegang få: Det vil bli en akademisk publikasjon, sier historiker Edith Raim: «Så dyr at jeg ikke kan forestille meg at noen nynazist noensinne vil kjøpe den».

... at den ekte McSweeney er død. Forfatteren Dave Eggers skapte tidsskriftet McSweeney's, en institusjon i amerikansk litteratur – navnet tok han fra en mann som delte etternavn med Eggers' mor, og som sendte familien kryptiske brev. Timothy McSweeney, viste det seg mange år etter tidsskriftet fikk sitt navn, var innlagt på psykiatrisk institusjon. Nå er han død, 67 år gammel. Den avdøde familie har sendt et brev til redaksjonen, der de takker for at de har oppmuntret til og feiret kreativitet, «den mest passende hyllesten til Timothys liv.»